

بازتاب
موضوع شفافیت آرای نمایندگان
مجلس شورای اسلامی در شبکه‌های اجتماعی

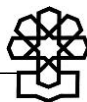
کد موضوعی: ۲۶۰
شماره مسلسل: ۱۷۳۸۴
بهمن‌ماه ۱۳۹۹

معاونت پژوهش‌های سیاسی - حقوقی
دفتر مطالعات سیاسی

به نام خدا

فهرست مطالب

۱	چکیده.....
۳	مقدمه.....
۴	۱. داده کاوی مجلس شورای اسلامی در بسترهای فضای مجازی.....
۴	۱-۱. بستر توئیتر.....
۵	۱-۲. بستر تلگرام.....
۷	۱-۳. بستر اینستاگرام.....
۷	۲. داده کاوی موج شفافیت آرای نمایندگان در بسترهای فضای مجازی.....
۹	۲-۱. موج شفافیت آرای نمایندگان در بستر توئیتر.....
۹	۲-۱-۱. آمار کلی موج.....
۱۱	۲-۱-۲. خط زمانی انتشار موج.....
۱۲	۲-۱-۳. تحلیل موج.....
۱۲	جمع بندی نهایی.....

بازتاب موضوع شفافیت آرای نمایندگان مجلس شورای اسلامی در شبکه‌های اجتماعی

چکیده

شفافیت پارلمانی از محورهای نظارت همگانی بر عملکرد قوه مقننه در نظام‌های مردم‌سالار محسوب می‌شود. شفافیت آرای نمایندگان از مهم‌ترین شاخص‌های شفافیت پارلمانی است. نمایندگان دوره یازدهم مجلس شورای اسلامی با دغدغه ارتقای جایگاه نظارتی مردم در روند تقنینی، ایده شفافیت را در قالب طرح شفافیت آرای نمایندگان به‌طور جدی در دستور کار قرار دادند.

در این گزارش به واکاوی کنش‌گری جامعه ایرانی در قبال موضوع شفافیت آرای نمایندگان با روش نتوگرافی در شبکه‌های اجتماعی پرداخته می‌شود. در این میان داده‌کاوی مطالبه‌گری شفافیت از نمایندگان دوره یازدهم مجلس شورای اسلامی در سه بستر توئیتر، تلگرام و اینستاگرام به‌صورت جدول ذیل است.

جدول ۱. داده‌کاوی شفافیت در شبکه‌های اجتماعی

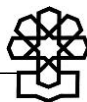
ردیف	عنوان	بستر فضای مجازی	آمار
۱	منابع	توییتر	۸۳۰۷
		اینستاگرام	۲۳۳۲
		تلگرام	۲۸۵۶
۲	محتوا	توییتر	۷۲۹۵۱
		اینستاگرام	۶۲۵۳
		تلگرام	۶۲۲۵

با نتایج حاصل از این داده‌کاوی، شبکه اجتماعی توییتر به‌علت فاصله معنادار تولید محتوا و منابع نسبت به دو شبکه‌های اجتماعی دیگر، محور اصلی تحلیل قرار گرفت. موج شفافیت آرای نمایندگان در بستر توییتر نمایانگر آن است که بازه زمانی ۱۴ تیر تا ۳ مرداد اثرگذار و پرمخاطب بوده است. داده‌های این موج به‌صورت جدول ذیل است.

جدول ۲. موج شفافیت آرای نمایندگان در توییتر

عنوان	توئیت	کاربران	پسند	تولید محتوا	بازنشر
تعداد	۷۲,۹۵۱	۸,۳۰۷	۱۸۷,۰۵۱	۸,۱۵۵	۶۴,۷۹۶

براساس نتایج این داده‌کاوی، آمار کلی هشتگ‌های موج شفافیت آرای نمایندگان و خط زمانی انتشار و عوامل تشدیدکننده آن زمینه فراگیری اجتماعی و مطالبه عمومی آن را فراهم ساخته است. درنهایت با تصویب طرح شفافیت آرای نمایندگان در صحن مجلس شورای اسلامی شاهد تسهیل در فرایند مدیریت تعارض منافع، تقویت انگیزشی

مشارکت‌جویی مردم در فرایند قانونگذاری کشور و بهبود تصویر قوه مقننه در افکار عمومی خواهیم شد.

مقدمه

مجلس شورای اسلامی اصلی‌ترین نهاد قانونگذاری در جمهوری اسلامی ایران محسوب می‌شود. شفافیت پارلمانی یکی از ابزارهای نظارت مردمی بر عملکرد نمایندگان مردم و فرایند تصمیم‌گیری و تخصیص منابع است. در چند سال اخیر شفافیت رفتار نمایندگان مجلس شورای اسلامی در فرایند تقنینی محور گفت‌وگوهای سیاسی شده است و طرح‌های متعددی در دستور کمیسیون‌های تخصصی قرار گرفت. با تحولات نگرشی در دوره یازدهم مجلس شورای اسلامی نسبت به نقش اثرگذار مردم و اولویت‌سنجی مطالبات آنان، طرح شفافیت آرای نمایندگان در دستور کار قرار گرفت.

با تحولات شگرف در سبک زندگی جوامع انسانی، استفاده از فضای مجازی در زیست سیاسی شهروندان ارتقای روزافزون یافته است. شهروندان در طیف‌بندی، کسب اخبار تا اتخاذ موضع سیاسی ایفای نقش می‌کنند. دلالت‌های ضمنی یا آشکار کنش‌گری شهروندان در فضای مجازی محور واکاوی رفتار جمعی در قبال افراد، نهادها یا رخدادهای سیاسی قرار گرفته است. به همین علت بستر مناسبی برای واکاوی سنخ‌شناسی کنش‌گری کاربران و ایجاد موج‌ها به رخدادهای سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و... است. درنهایت با بررسی تعداد منابع و محتوا در سه بستر تعاملی مجازی، نوع کنش‌گری شهروندان ایرانی با روش

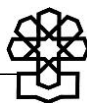
نتوگرافی^۱ در شبکه اجتماعی توئیتر پیرامون طرح شفافیت آرا نمایندگان محور افکارسنجی قرار گرفته است.

۱. داده‌کاوی مجلس شورای اسلامی در بسترهای فضای مجازی

۱-۱. بستر توئیتر

۱۹۳ هزار کاربر توئیتر بیش از ۲ میلیون توییت پیرامون دوره یازدهم مجلس شورای اسلامی در بازه زمانی شش خرداد تا شش آذر ۱۳۹۹ به اشتراک گذاشته‌اند. آمار کلی توئیتر در طرح‌واره ذیل درج شده است.

۱. نتوگرافی روشی کیفی و مردمنگاری برپایه اینترنت است و برای بررسی تعاملات آنلاین بین کاربران اینترنت استفاده می‌شود.

جدول ۳. آمار کلی توئیتر

۱-۲. بستر تلگرام

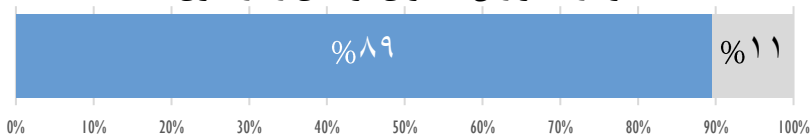
در این بازه زمانی، بیش از ۱/۶ میلیون پست مرتبط با موضوع در بستر تلگرام از طریق ۸۰ هزار کانال به اشتراک گذاشته شده است. این پست‌ها بیش از ۵ میلیارد بار از سوی اعضای مختلف مورد بازدید واقع شده است.

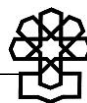
جدول ۴. آمار کلی تلگرام

در پیام‌رسان تلگرام امکان ارسال مطالب از کانالی به کانال دیگر باعث بازنشر محتوای تولیدی می‌شود. در این گزارش محتواهای تولیدی و بازنشری از یکدیگر تفکیک شد و ۱۱ درصد از کل محتوا بازنشری قلمداد می‌شود.

نمودار ۱. گزارش محتوای تولیدی و بازنشری

۱-۳. بستر اینستاگرام

در این بازه زمانی ۱۴۱ هزار پست توسط ۳۴ هزار صفحه در بستر اینستاگرام منتشر شده است. این محتوا حدود ۸۷ میلیون پسند و بیش از ۳ میلیون نظر کاربران اینستاگرامی دارد.

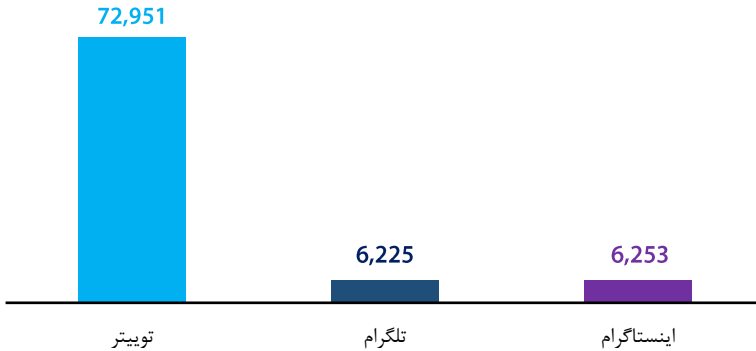
جدول ۵. آمار کلی اینستاگرام

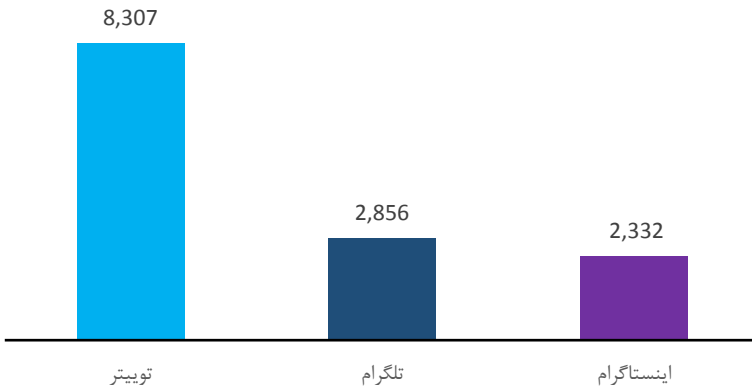
۲. داده‌کاوی موج شفافیت آرای نمایندگان در بسترهای فضای مجازی

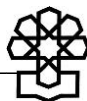
ماحصل داده‌کاوی موج «شفافیت آرای نمایندگان» در سه بستر شبکه اجتماعی توئیتر و اینستاگرام و پیام‌رسان تلگرام در بازه زمانی ۶ ماه، علی‌رغم تعداد بسیار پایین کاربران توئیتر در ایران مؤید برتری چشمگیر تعداد منابع و محتوا در شبکه اجتماعی توئیتر است؛ بنابراین توئیتر قابلیت تحلیلی مناسب‌تری دارد.

نمودار ۲. مقایسه تعداد محتوا در موج شفافیت آرای نمایندگان

نمودار ۳. مقایسه تعداد منابع در موج شفافیت آرای نمایندگان

۲-۱. موج شفافیت آرای نمایندگان در بستر توئیتر

۲-۱-۱. آمار کلی موج

کاربران توئیتر در این موج از هشتگ‌هایی همچون #شفافیت_بدون_راه_فرار، #شفافیت_آرا، #شفافیت_آرای_نمایندگان و #شفافیت_نمایشی استفاده کرده‌اند. ۸ هزار کاربر در بازه زمانی اثرگذار ۱۴ تیر تا ۳ مرداد، بیش از ۷۲ هزار توئیت مرتبط با موضوع به اشتراک گذاشتند.

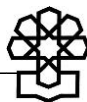
کاربران این توئیت‌ها را بیش از ۱۸۷ هزار بار مورد پسند قرار دادند نرخ مشارکت کاربران به‌منزله تعداد توئیت‌های اشتراک گذاشته شده، به تعداد ۸,۷ بوده است و همچنین متوسط پسند کاربران از توئیت‌های تولیدی، ۲۳ لایک است. مجموع محتوای توئیت‌ها، ۸ هزار توئیت تولیدی (۱۱٪) و ۶۴ هزار محتوا ریتوئیت (۸۹٪) است.

جدول ۶. آمار کلی موج شفافیت آرای نمایندگان

نمودار ۴. گزارش محتوای تولیدی و بازنشری

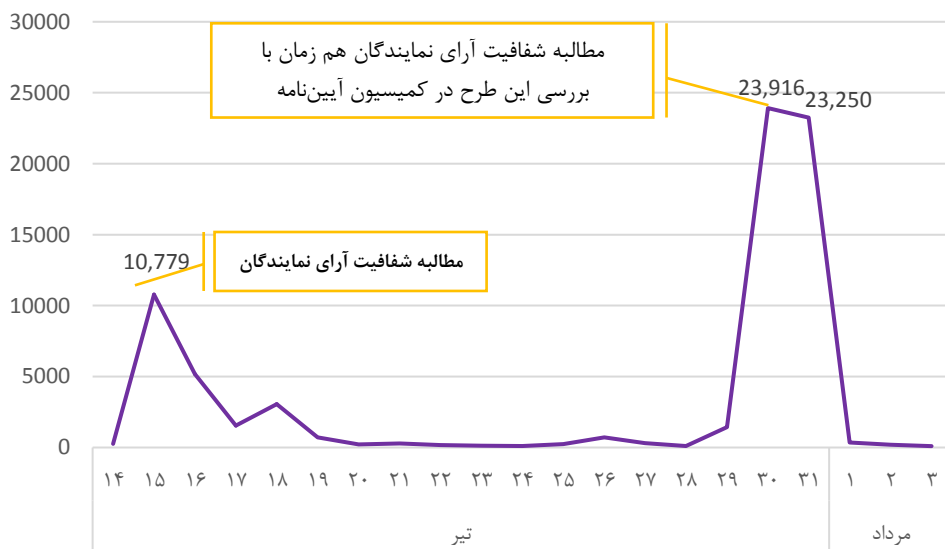

۲-۱-۲. خط زمانی انتشار موج

در نمودار زیر میزان محتوای انتشار یافته در بازه زمانی اثرگذار ۱۴ تیر تا ۳ مرداد درج شده است.

نمودار ۵. خط زمانی انتشار توئیت‌ها در بازه زمانی ایجاد موج

در این بازه اثرگذار شاهد دو موج پربسامد در مقاطع ۱۵ تیر (موج اول) و ۳۰ الی ۳۱ تیر (موج دوم) هستیم. موج اول مطالبه کاربران از نمایندگان برای پیشبرد شفافیت آرا و موج دوم اشاره کاربران به بیانات مقام معظم رهبری پیرامون مجلس شورای اسلامی با هشتگ #شفافیت_آرا بود.

۳-۱-۲. تحلیل موج

بررسی انواع موج‌های توییتری پیرامون انتظارات و انتقادات در قبال فعالیت تقنینی و نظارتی دوره یازدهم مجلس شورای اسلامی نمایانگر این است که مطالبه شفافیت آرای نمایندگان دارای میزان درخواست بالا در میان کاربران ایرانی است و استمرار آن سویه‌های فراگیری را نشان می‌دهد. رخداد تأیید اعتبارنامه آقای تاجگردون در کمیسیون تحقیق مجلس شورای اسلامی نقطه عطف و شتاب‌بخش این مطالبه محسوب می‌شود.

جمع‌بندی نهایی

طرح «شفافیت آرای نمایندگان» از مهم‌ترین طرح‌های دوره یازدهم مجلس شورای اسلامی قلمداد می‌شود. براساس نتایج پژوهش حاضر این طرح دارای پشتوانه مردم و از جنبه یک پیشنهاد پارلمانی به مطالبه عمومی بدل شده است. استقبال جامعه ایرانی از طرح شفافیت آرای نمایندگان، علاوه بر جنبه ارتقای نظارت بر رفتار و پاسخگویی منتخبان مردم، پنداشت جمعی در قبال ضریب بالای بازدارندگی شفافیت در روند مبارزه با فساد است. از سوی دیگر شاهد اجماع نظری سلايق مختلف سیاسی نسبت به کارکرد شفافیت در پارلمان هستیم. در نهایت تصویب طرح شفافیت آرای نمایندگان موجب بهبود تصویر و جایگاه قوه مقننه در افکار عمومی خواهد شد.

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۷۳۸۴

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: بازتاب موضوع شفافیت آرای نمایندگان مجلس شورای اسلامی در شبکه‌های اجتماعی

نام دفتر: مطالعات سیاسی (گروه سیاست داخلی)

تهیه و تدوین: مسعود ندافان

ناظران علمی: حجت‌الاسلام جلیل محبی، محمدرضا شمس، رضا فیضی

ویراستار تخصصی: _____

ویراستار ادبی: _____

واژه‌های کلیدی:

۱. طرح شفافیت آرای نمایندگان

۲. شبکه‌های اجتماعی

۳. افکار عمومی

تاریخ انتشار: ۱۳۹۹/۱۱/۱۳